

متن پرسش

بسم الله الرحمن الرحيم سلام خدمت استاد محترم: ببخشید بنده تصویری درباره معاد داشتم که بعد از مطالعاتی امروز تغییر کرده و از شما درخواست دارم بفرمایید تصور جدید صحیح است یا نه؟ و اگر امکان دارد کامل تر آن را بفرمایید. قبلا گمان می کردم بعد از مرگ تمام افعال و اعمال انسان است که مورد قضاوت قرار می گیرد توسط نکیر و منکر حالا فهمیدم که نکیر و منکر همان قوه ی درون انسان است که همین الان هم بعد از عمل اشتباهی انسان را مورد سوال قرار می دهد که چرا چنین کرده و اگر انسان پشیمان شود و تکرار نکند این همان حقیقت توبه است ولی اگر تکرار کند این عمل اشتباه برای او ملکه می شود و با او اتحاد پیدا می کند و این ملکه درونی اوست که بعد از مفارقت از ماده باعث عذاب خود او می شود چون تا به حال درگیر ماده بوده و از حضور این ملکه رنج نمی برد. ۱. یعنی با این حساب اگر کسی متوجه نفس خود شود و تصمیم بگیرد رذایل اخلاقی خود را برطرف کند بعد از مرگ هرگز زندگی گذشته او مرور نمی شود؟ یا نه این مرور کردن زندگی گذشته برای همه هست؟ ۲. انسانی که خود را تزکیه نماید از رذایل و تحلیه نماید به فضائل و آغاز کند ورود در معقولات را یعنی کمتر درگیر قوه خیال شود آیا بعد از مرگ وارد عالم برزخ می شود؟ ۳. آیا بعد از مرگ که می گویند انسان سیر در وجود خود می کند وارد عالم برزخی خارج از خود انسان هم می شود یعنی مانند عالم ماده که ما یک ماده ای داریم و در عالم ماده سیر می کنیم در برزخ و قیامت هم خودمان یک برزخی داریم و در عالم برزخ سیر می کنیم یا نه همه چیز فقط خودمانیم؟ خوب اگر همه چیز خودمانیم پس دیدن مردگان دیگر چه مفهومی دارد؟ و اگر عالمی بیرون ما خواهد بود که در آن سیر می کنیم پس چرا می گویند بعد از مرگ درخت و آتش و کثیفی و ... هر چه می بینی از وجود خود توست که در آنها سیر می کنی؟ تصور چنین چیزی محال به نظر می رسد نمی توان اینها را با هم جمع کرد. من فقط می توانم تصور کنم آن آتش و آن عقرب و آن ملکه زیبا منم و در عالمی بیرون از خودم حرکت می کنم که همه مردگان دیگر هم حضور دارند و حتی همه آنهایی که ماده دارند هم حضور دارند ولی متوجه حضور خود نیستند!! کتاب های معاد زیاد خواندم ولی جواب نگرفتم.

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: ۱. نه، به کلی آن شخصیت گناه‌آلود محو می‌شود به همان معنایی که در روایت داریم اعمال بدش از یادش می‌رود. ۲. در هر حال انسان، مرتبه‌ی خیال خود را به همراه دارد. ولی خیال مؤمنین، صورت‌های متعالی و مصفای اعمال آن‌ها است. ۳. همین نتیجه‌ای که گرفته‌اید

درست است. آری! نفس ناطقه در برزخ، بیشتر به سعی خود دست می‌یابد و لذا در عالمی حاضر می‌شود که با ذات مجرد نفس ناطقه همخوانی دارد. ولی در هر حال برزخ، عالمی است غیر از عالم ماده. موفق باشید